

گفت و گو با خانم فاطمه تهرانی، مدیرعامل صندوق پس انداز زنان بانک کشاورزی آموزش، زیربنای برنامه ریزی های اقتصادی برای زنان

طیبه اسدی

فاطمه تهرانی، معاون اداره کل بازاریابی و تجهیز منابع و مسئول صندوق پس انداز زنان بانک کشاورزی است. لیسانس اقتصاد از دانشگاه شهید بهشتی و فوق لیسانس مدیریت دولتی از دانشکده مدیریت سازمان مدیریت و برنامه ریزی کشور را دارد. تقریباً ۱۰ سال است که در بانک کشاورزی فعالیت می کند. در کارنامه شغلی وی می توان عناوینی مانند معاون اداره کل بازاریابی، کارشناس اقتصادی اداره کل اعتبارات و هدایت سرمایه گذاری و معاون اطلاع رسانی بانک کشاورزی را مشاهده کرد. وی عضو کمیته اجرایی اولین کارگاه فن آوری بانوان با همکاری عضو شورای اشتغال زنان سرپرست خانوار مرکز امور زنان و خانواده، عضو کمیته کارآفرینی و اشتغال زنان و جوانان وزارت کار و امور اجتماعی و... نیز هست. مقالات، کتاب ها و تحقیقات زیادی نوشته است از جمله مقاله مسئولیت های اجتماعی بانک کشاورزی در پرداخت تسهیلات به زنان. اهل مطالعه است و به طبیعت و جهانگردی بسیار علاقمند. وقتی از او می پرسیم اگر برنامه ریز بودید برای زنان چه پیشنهادهای داشتید یکی از نکات جالبی که به آن اشاره می کند جهانگردی است؛ زنان باید سفر کنند و تا می توانند از سایر کشورها دیدن کنند. سفر به آنها کمک می کند تا خود را هر چه بیشتر بشناسند و پاور کنند. البته کار زیاد و داشتن وظایف شغلی فراوان در بانک کشاورزی به معنی این نیست که خانم تهرانی وظایف خانه داری را مانند سایر زنان انجام ندهد. خانم تهرانی متأهل و صاحب دو دختر است. او ایده ها و نظرات قابل توجهی در حوزه فعالیت اقتصادی زنان دارد. ضمن این که سوابق ایشان حاکی از موفقیت ذر حوزه ای است که بیشتر یک قلمرو مردانه تعریف می شود. بنابراین فکر کردیم به عنوان یک زن موفق با شنیدن سخنان ایشان گوشه ای از فعالیت ها، نظرات و تجربیاتشان را در این عرصه به خوانندگان محترم مجله نشان دهیم. وی نمونه ای از زنان موفق ایرانی است. مثبت اندیش است و از اعتماد به نفس بالایی برخوردار است. اطلاعات گسترده و به روزی دارد و بسیار مهربان و صمیمی است. قرار ملاقات را در محل کارش بانک کشاورزی گذاشتیم. ساعت ۸ صبح و بدون هیچ چون و چرائی.

بخش کشاورزی و فعالیت های مربوط به اعتبارات خرد و اعتبارات مالی (Micro Finance) که در واقع یکی از علائق و کارهای تخصصی من است، کار کرده ام. هم اکنون عضو هیئت اجرایی کمیته ساماندهی اعتبارات خرد کشور هستیم.

همانگی طرح های زنان در بانک را بر عهده داشتیم. مطالعات گسترده ای در حوزه زنان انجام دادم. موضوع تز فوق لیسانس هم در مورد بانک زنان بود. در طول این سال ها دوره های آموزشی مختلفی را نیز در داخل و خارج از کشور طی کردم. در بخش زنان و

به عنوان اولین سؤال چطور وارد حوزه اقتصادی شدید؟

به خاطر نوع کار و رشته تحصیلی ام، اقتصاد بازرگانی، بود. تقریباً ۱۰ سال است که در بانک کار می کنم و در بیشتر دوران خدمتم مسئولیت طرح های اشتغال زنان و همچنین

قبل از ورود در مباحث کاری می خواهم بدانم آیا مشوق خاصی داشتید یا صرفاً انگیزه های شخصی در این امر تأثیر گذاشت؟ این نوع فعالیت چه تأثیری در زندگی شما داشته است؟

علاوه بر بحث رشته تحصیلی یکی از دغدغه های درونی من همیشه استقلال اقتصادی دز زندگی بود. من از دوران کودکی توانسته بودم به خاطر آموزش های مادر و پدرم نوعی تمرین مدیریت اقتصادی را داشته باشم. وقتی از پدرم پول توجیبی می گرفتم، همیشه بخشی از آن را برای به اصطلاح روز مبادا کنار می گذاشتم به جای این که صرف بعضی هوس های کودکانه خود بکنم. در واقع از ابتدا به نوعی استقلال اقتصادی خود را حفظ می کردم و به نوعی همین روحیه باعث شد در فعالیت های اقتصادی نیز وارد شوم. وقتی پدرم اولین دفترچه حساب پس انداز بانکی را با مبلغ ۱۵۰ تومان در ۸ سالگی برایم باز کرد به نوعی احساس هویت اقتصادی کردم. این همان قدم اولی بود که پدرم برایم برداشت و مادرم هم که زنی فرهیخته و هنرمند بود و سعی می کرد استقلال اقتصادی خود را با انجام کارهای هنری و خیاطی حفظ کند، همیشه به ما یاد می داد که چطور پس انداز کنیم، چطور با همین درآمد محدود نیازهای اصلی و اساسی خود را پوشش دهیم و چطور منابع مالی در اختیار خود را مدیریت کنیم. مدتی معاون اطلاع رسانی بانک بودم. ۶ سال هم هست که نماینده بانک در مرکز امور مشارکت زنان و مرکز امور زنان و خانواده ریاست جمهوری هستم. دوره های داخلی و بین المللی زیادی را طی کردم و آموزش های بسیاری دیدم. به نظر من آموزش نقش بسیار مهمی برای من داشت.

زنان در حیطه فعالیت های اقتصادی دارای موانع قانونی و حقوقی هستند. گاه این موانع رنگ و بوی کلیشه های عرفی و فرهنگی به خود می گیرد و گاه از سر نداشتن اعتماد به نفس و عدم باور به توانائی های خود به عرصه اقتصاد و تجارت گام نمی گذارند و اساساً برخی از زنان تجارت را کاری مردانه می دانند. نظر شما چیست؟
من اصلاً به این اعتقاد ندارم که موانع قانونی و حقوقی پیش روی زنان برای فعالیت اقتصادی وجود دارد. از سال ۱۹۷۰ به بعد پس از یک دوره طولانی جنگ های جهانی اول و دوم زنان وارد عرصه های اقتصادی و اجتماعی شدند. در این زمان در سراسر دنیا با

زنان از قدرت ریسک کمی برخوردار هستند و ورود در عرصه های اقتصادی و مالی مستلزم توانایی پذیرش ریسک است.

مشاهده شکاف و نابرابری اقتصادی میان زنان و مردان گروه های مختلفی مانند جنبش های فمینیستی مطالعات گسترده ای را در مورد زنان آغاز کردند. متأسفانه وقایع موجود حکایت از این می کرد که زنان تنها ۱ درصد مالکیت را در تمام جهان در اختیار دارند. در حالی که ۵۰ درصد جمعیت دنیا را تشکیل می دهند. تنها ۱۰۰ درصد درآمد را دارند و ۷۰ درصد جمعیت فقیر دنیا را زنان تشکیل می دهند. حدود ۸۰ درصد بی سوادان دنیا نیز زن هستند.

به نظر من نابرابری های اقتصادی و اجتماعی در سطح کلان در سراسر دنیا وجود دارد. بخشی از این نابرابری ها به مشکلات ساختاری جوامع باز می گردد و بخشی از آن حداقل در حوزه کاری من به نداشتن حق مالکیت. البته میزان ریسک پذیری زنان هم نسبت به مردان بسیار پایین است. زنان از قدرت ریسک کمی برخوردار هستند و می دانید که ورود در عرصه های اقتصادی و مالی مستلزم توانائی پذیرش ریسک است. وقتی زنان تحمل ریسک را ندارند طبیعتاً ورود به این حوزه هم برایشان مشکل خواهد بود. ضمن این که چون حق مالکیت هم ندارند چرخه عقب افتادگی آنها کاملتر می شود. بنابراین به فرصت ها دسترسی کمتری خواهند داشت و از لحاظ آموزش و دسترسی به اطلاعات نسبت به مردها عقب تر می مانند. البته بخشی هم به خود زنان بر می گردد. این

وقتی پدرم اولین دفترچه مساب پس انداز بانکی را با مبلغ ۱۵۰ تومان در ۸ سالگی برایم باز کرد به نوعی احساس هویت اقتصادی کردم. این همان قدم اولی بود که پدرم برایم برداشت.

که زنان بخواهند و طلب کنند. ممکن است در طول روز یک زن خانه دار وقت خود را صرف تماشای یک سریال طنز تلویزیونی بکند که هیچ جنبه آموزشی هم نداشته باشد ولی نخواهد با یک کارت اینترنت ارزان و با یک کلیک بر روی یک کلید واژه بیشترین اطلاعات ممکن را در دسترس داشته باشد. در این شرایط نه جامعه و نه قانون بلکه خود او مقصر است. اما ساختار مالکیت و پارادایم اقتصادی حاکم بر جامعه را نباید نادیده بگیریم. ساختاری که موجب سلب دسترسی و یا دسترسی کمتر زنان به منابع و امکانات مالی و پولی می شود.

در حوزه امور بانکی یکی از مهمترین مشکلات زنان نداشتن وثیقه و ضامن معتبر جهت دریافت تسهیلات است. یعنی اگر زنی به بانک مراجعه می کند در مقایسه با یک مرد که در عرصه های اقتصادی شناخته شده تر است و حق مالکیت دارد مثلاً خانه به نام وی است، می تواند راحت تر تسهیلات ارائه شده را دریافت کند. البته سال ها است که در کشور ما و سایر کشورها از طریق بانک کشاورزی و شاید سایر بانک ها پرداخت تسهیلات از طریق اعتبارات ذمه ای و یا وام های زنجیره ای به زنان صورت می گیرد که این قضیه تا حدودی مشکل آنها را برطرف کرده است.

در گزارشی می خواندم معمولاً زنان با وجود همه موانع بهتر از مردان وام هایشان را پرداخت می کنند. به نظر شما این موضوع درست است؟ آیا بر اعطای وام و تسهیلات از سوی بانک تأثیر گذاشته است یا خیر؟

بله. در بیشتر وام هایی که زنان گرفته اند معمولاً بر اساس گزارش های موجود، در وصول آنها بانک، با مشکل کمتری نسبت به مشتریان مرد خود روبروست. یعنی نسبت به مردان در امر وصول مطالبات از منظر بانک خوش حسابی زنان در تمام دنیا یک امر اثبات شده است. اما این موضوع باید تسهیم به نسبت شود. باید در نظر بگیریم که چند درصد وام گیرندگان زن و چند درصد آنها مرد هستند. بعد مقایسه کنیم که چند درصد وام گیرندگان مرد تسهیلات خود را پرداخت می کنند و بعد به مقایسه آن با آمار و ارقام بازپرداخت تسهیلات توسط زنان بپردازیم. مثل این که می گویند آمار تصادفات رانندگی در مردان نسبت به زنان بیشتر است. بله چون تعداد مردان راننده بیشتر از زنان راننده است و بنابراین در معرض ریسک بیشتری نسبت به آنها قرار دارند. در امور بانکی هم همین است

چون مشتریان مرد بیشتری وام گرفته اند تعداد بدهکاران مرد به بانک هم بیشتر است. اصلا این تعداد را نمی توان به زنان نسبت داد. زنان بسیار کم تر از مردان از امکانات و تسهیلات بانکی استفاده می کنند. ولی درست است اصولا زنان در بازپرداخت وام ها به بانک صادق تر از مردان هستند.

آیا شما در فعالیت های خود گزارشی دارید که نشان دهد زنان وام گیرنده بیشتر پول وام داده شده را صرف هزینه برای چه اموری می کنند؟

بله. طرحی در بانک کشاورزی موسوم به طرح ایران راه اندازی شده است که به اعطای وام و تسهیلات به زنان می پردازد. ما در قالب همین طرح بررسی کرده ایم که وام های داده شده به چه مصارفی می رسد. این مصارف از قبل در زمینه هایی مانند خود اشتغالی، کمک هزینه تحصیلی، تأمین جهیزیه، خرید رایانه و... پیش بینی شده بود. وقتی نتایج آن را در ۱۱ استان و با نمونه گیری آماری بررسی کردیم، دیدیم که ۶۷ درصد وام ها صرف خود اشتغالی زنان شده است. شاید به دلیل این که زنان دور اندیش تر از مردان هستند و آفق های دورتری را می بینند. از سوی دیگر احساس ناامنی اقتصادی آنها بیشتر از مردان است. ممکن است از همسر خود جدا شوند و یا همسرشان را از دست بدهند و یا هزار و یک دلیل دیگر. در این شرایط اگر شغلی نداشته باشند زندگی شان در معرض فقر و بیکاری قرار خواهد گرفت. بنابراین

۶۷ درصد وام گیرنده ها پول را صرف خود اشتغالی مانند خرید چرخ خیاطی یا دستگاه کامپیوتر و یا وسایل

مادر همیشه به ما یاد می داد که چطور پس انداز کنیم چطور با همین درآمد محدود نیازهای اصلی و اساسی خود را پوشش دهیم و چطور منابع مالی در اختیار خود را مدیریت کنیم.

آرایشگاهی و ... کرده بودند.

ناگفته نماند که یکی از مشکلات بسیار مهم در کشور ما عدم ارائه آمار به تفکیک جنسیت است که در امور بانکی هم شاهد آن هستیم. ما نمی توانیم دقیقا بگوئیم چه تعداد از تسهیلات گیرندگان سیستم بانکی زنان هستند. چقدر وام گیرنده ها و چقدر از سپرده گذاران زنان اند. این امر مستلزم یک برنامه ریزی دقیق آماری است که باید مینا و بستر آن هر چه زودتر آماده شود. با بانکداری الکترونیک و فراهم شدن زیربنای آن می توانیم آمارهای مورد نیاز را در این مورد تهیه کنیم. اما برآورد می شود که در بانک کشاورزی تقریبا ۱۰ درصد دریافت کنندگان تسهیلات را زنان تشکیل می دهند و حدود ۲۵ درصد سپرده گذاران فعلی بانک زنان هستند. بانک کشاورزی چه اقدامات مهمی در حوزه زنان داشته است. کمی برایمان توضیح دهید؟

به طور مشخصی بانک کشاورزی از سال ۱۳۷۳ طرح های اختصاصی ویژه زنان را ارائه و اجرا کرده است. اولین طرح بانک طرح حضرت زینب کبری (س) بود. در این طرح از منابع اعتبارات قرض الحسنه داخلی بانک ۲۰۰ میلیارد ریال تخصیص داده شد که طرح بسیار موفق بود که در آن ارائه تسهیلات به طور ذمه ای

صورت گرفت. یعنی خود زنان به طور زنجیره ای ضامن هم شدند بدون وثیقه و ضمانت و هیچ سپرده گذاری. یعنی زنان سرپرست خانوار به بانک مراجعه کردند و برای خود اشتغالی خود وام گرفتند. در حال حاضر هیئت مدیره بانک تصویب کرده است که ۲۰۰ میلیارد ریال منابع قرض الحسنه بانکی دیگر هم برای این طرح اختصاص داده شود. در حال حاضر با این طرح ۱۲۰ تا ۱۳۰ هزار زن سرپرست خانوار روستایی بالغ بر ۴۰۰ میلیارد ریال اعتبار دریافت کرده اند و به مصارف خود اشتغالی خود رسانیده اند. به نظر من محروم ترین و مظلوم ترین قشر جامعه زنان سرپرست خانوار هستند که هیچ درآمد و فعالیت اقتصادی ندارند. شاید در هفته به طور میانگین ۴ زن به من مراجعه می کنند و مشکلات اقتصادی خود را برای من می گویند. زنانی که شوهران خود را به هر دلیلی از دست داده اند به کسی نمی توانند اتکا کنند، شغلی ندارند و از مالکیتی هم برخوردار نیستند. این موارد باعث شد یکی از دغدغه های اصلی من مشکلات مالی زنان باشد و آرزو می کنم روزی برسد که هیچ زن فقیری در دنیا وجود نداشته باشد. اگر زنی دچار فقر شود ممکن است اسیر مسائلی شود که در شان او نباشد. کما این که وجود هر زن توانمند از نظر اقتصادی هم اولین اثر آن بهبود آموزش و بهداشت خانواده و جامعه است. هدفی که اهداف توسعه هزاره نیز به دنبال آن است. علاوه بر بهبود تغذیه، بهداشت و آموزش و سلامت جسمی و روحی و روانی خود این زنان. ضمن این که به فرموده امام (ره) صلاح و خیر هر جامعه ای در دست زنان آن جامعه است. طرح حضرت زینب (س) یکی از افتخارات بانک کشاورزی است که تاکنون به توانمندی زنان زیادی کمک کرده است. ما آثار

مثبت این طرح را عینا خودمان مشاهده کردیم. مثل این که فرزند یکی از همین زنان بعد از ۱۰ سال به شعبه ای از بانک در شهر دزفول مراجعه می کند و از حمایت بانک از مادرش تشکر و قدردانی می کند. وی در حال حاضر دانشجوی مهندسی الکترونیک در دوره فوق لیسانس است و خواهران و برادران وی هم مدارج تحصیلی را طی کرده اند. مادر این فرد برای خرید چرخ خیاطی از بانک وام گرفته بود و توانسته بود با همین چرخ امرار معاش کند. یا موردی که خودم در مجله ریگی شهر میرجاوه در سیستان و بلوچستان شاهد بودم. زنی که با وام بانک کشاورزی توانسته بود گاوی بخرد و به نوعی به امرار معاش خانواده کمک کند. من خودم دیدم که این کارهای کوچک می تواند وضعیت زنان سرپرست خانوار روستایی را بهبود دهد. طرح دیگر بانک طرح ایران است که ویژه زنان شهری و روستایی است. در این طرح هر زنی می تواند با افتتاح حساب پس انداز در بانک کشاورزی از تسهیلات بانک استفاده کند. دریافت وام خوداشتغالی، تعمیر مسکن ملکی، خرید جهیزیه، کمک هزینه تحصیلی و ... به طور قرض الحسنه که کارمزد آن ۴ درصد است و حداکثر مدت زمان بازپرداخت آن ۳۶ ماه است و با شرایط آسانی به زنان داده می شود. از سال ۱۳۸۳ نیز بانک کشاورزی تشکیل صندوق پس انداز زنان را در دستور کار خود قرار داده است که اکنون مسئولیت آن را من بر عهده دارم. از بدو تأسیس این صندوق، هدف آن افزایش مشارکت اقتصادی زنان، ارتقای توانمندی آنها و فراهم کردن زمینه های دسترسی آسان آنها به منابع مالی و پولی تعیین شده است. البته هنوز به مرحله اجرایی نرسیده و ما در انتظار دریافت مجوز از بانک مرکزی هستیم. به طور کلی در حال حاضر ۱۱۰۰ میلیارد ریال اعتبار از منابع بانک در اختیار طرح های بانک در حوزه زنان در نظر گرفته شده است. ۲۰۰ میلیارد ریال آن مربوط به طرح حضرت زینب (س) است. ۶۰۰ میلیارد ریال به طرح ایران، ۲۰۰ میلیارد ریال برای طرح قرض الحسنه ایران و ۱۰۰ میلیارد برای سایر مصارف پیش بینی شده است. در واقع بانک کشاورزی بخشی از مشتریان و گروه هدف خود را زنان تعریف کرده و معاونتی هم به طور مشخص در بانک ایجاد شده است.

فکر می کنید چرا این بانک در میان سایر بانک های کشور این فعالیت ها را در حوزه زنان انجام داده است؟

در طرح زینب کبری (س) ارائه تسهیلات به طور ذمه ای انجام شد. یعنی خود زنان سرپرست خانوار به طور زنجیره ای ضامن هم شدند بدون وثیقه و ضمانت و هیچ سپرده گذاری.

خوب. قاعدتا حضور فعال زنان در بخش کشاورزی از مهم ترین دلایل ارائه این طرح ها است. ضمن این که ما در قوانین پولی و بانکی هم هیچ تفاوتی میان زنان و مردان قائل نشده ایم. هر دو آنها می توانند به بانک مراجعه کنند و درخواست تسهیلات کرده یا وام بگیرند. در حال حاضر هم مشتریان زن زیادی داریم که وام های کلانی از بانک گرفته اند. بانک برای کم کردن فشارهای اقتصادی بر زنان این تبعیض مثبت را قائل شده است. مثلا اگر زنان بخواهند از تسهیلات بانک استفاده کنند، در صورتی که شعبه قادر باشد به دلیل بیماری یا کهولت سن می توانند از تسهیلات استفاده کنند. یا در طرح فارغ التحصیلان کشاورزی درخواست زنان زودتر از مردان مورد رسیدگی قرار می گیرد. این امتیازات را بانک کشاورزی برای زنان قائل شده است. مطمئنا به این دلیل که ۵۰ درصد فعالان بخش کشاورزی زنان هستند. هیئت مدیره بانک هم از همان اوایل نظر مثبتی نسبت به این اقدامات داشته اند. ضمنا ما شعار دولت نهم یعنی مهرورزی را هم سرلوحه کار خویش قرار دادیم. دولت نهم هم خوشبختانه در این زمینه با ما بسیار همراهی می کند. در این راستا من به عنوان نماینده بانک در مرکز امور زنان و خانواده هستم و ارتباط تنگاتنگی با این مرکز دارم. اخیرا لایحه تسهیلات شغلی زنان روستایی و عشایری را با همکاری جهاد کشاورزی تدوین کرده ایم و در اختیار دولت قرار دادیم تا در کمیسیون اقتصادی مورد

بررسی قرار گیرد و اگر به تصویب برسد بر اساس این لایحه می توانیم به زنان روستایی به مبلغ ۱۰ میلیون تومان وام اشتغال بدهیم با شرایط بسیار آسان که تلفیقی از منابع دولت و بانک است.

لطفا در مورد اعتبارات خرد که بخشی از فعالیت های بانک است توضیح دهید؟
من در بحث اعتبارات خرد از سال ۱۳۸۰ وارد شده و شروع به کار کردم. قبلا در ارتباط با این موضوع در موسسه لاکو هندوستان دوره آموزشی در مورد زنان و منابع اعتبارات خرد مالی را گذرانیده بودم. در کشور آندونزی هم دوره آگرو بیزینس (Agro Business) یا فعالیت های اقتصادی بخش کشاورزی برای زنان را طی کردم. به نظر من اعتبارات خرد به معنی پرداخت ارزان قیمت نیست، بلکه به معنای اعتبارات هدایت شده ای است که همراه با پرداخت تسهیلات وام گیرنده راهنمایی و هدایت می شود تا از این منابع به نحو احسن استفاده کند. به اعتقاد من یک فرد بیکار بهتر از یک فرد بیکار بدهکار است. کسی که بیکار است و بدهکار نیز هست وضعیت بسیار بفرنجی دارد. یعنی اگر ما به کسی تسهیلاتی بدهیم و این تسهیلات منجر به اشتغال وی نشود نه تنها کمکی نکرده ایم بلکه پرداخت کارمزد و جریمه دیرکرد را هم بر دوش وی گذاشته ایم. بنابراین اعتبارات خرد و منابع مالی خرد (Micro Finance) کمک می کند که اعتبارات به صورت مدیریت شده در اختیار متقاضی قرار بگیرد در حالی که آموزش های لازم نیز به او داده می شود و این که چطور پول داده شده منجر به اشتغال فرد شود.

اگر شما برنامه ریز در حوزه فعالیت اقتصادی زنان بودید، برای دستیابی بیشتر و بهتر زنان به این حوزه چه کاری می کردید؟
ببینید از سال ۱۹۹۰ به بعد تلاش شد تا کشورها از نظر میزان توسعه یافتگی کشورها مورد ارزیابی قرار گیرند بنابراین شاخص توسعه انسانی را تعریف کردند اما مشاهده شد این شاخص نمی تواند به طور مناسب و کافی میزان توسعه یافتگی را تعیین کند. سپس بر اساس یک شاخص جدید معیار توسعه یافته گی بر مبنای جنسیت را طراحی کردند تا میزان توسعه کشورها را بر اساس بهبود وضعیت زنان آن بسنجند. در صورتی که پیامبر ما در ۱۴۰۰ سال پیش فرموده است: اگر می خواهید میزان کرامت یک مرد را بسنجید ببینید با زنان چگونه رفتار می کند. و این معیار در رفتار خود ایشان با حضرت خدیجه و یا حضرت زهرا (س) مشهود بود. یا داستان باغ فدک هم بر

در حوزه امور بانکی یکی از مهمترین مشکلات زنان گذاشتن وثیقه و ضامن معتبر جهت دریافت تسهیلات است که پرداخت تسهیلات از طریق اعتبارات ذمه ای و یا وام های زنجیره ای به زنان تا مدودی مشکل آنها را برطرف کرده است.

در یک مطالعه
در مورد اجرای طرح ایران
و نتایج آن در ۱۱ استان کشور
مسهاده کردیم که ۶۷ درصد
وام‌ها صرف خوداشتغالی
زنان شده است.

بگذاریم از همان اوایل کودکی
دفترالمان یاد بگیرند که ارزش پول
داده شده به آنها همقدرد است. ما باید
محدودیت منابع را به عنوان یکی از
اصول اولیه زندگی در نظر بگیریم.
هرچیزی در این دنیا جز لطف و مهر
خداوند محدود است.

سر مسائل مالکیت اقتصادی زنان پیش آمد. بنابراین نباید فراموش کنیم که به عنوان یک کشور مسلمان باید زنان ثروتمندی داشته باشیم. خود این مهریه می تواند پشتوانه و اندوخته‌ای برای زنان باشد مهریه ای که عندالمطالبه است.

به نظر من باید به مسائل زنان در حوزه اقتصاد یک هجوم همه جانبه بیاوریم. اول از همه آموزش است که اهمیت دارد. باید به زنان آموزش دهیم. یکی از نهادهای موثر در این زمینه وزارت آموزش و پرورش است که می تواند از همان سنین کودکی آموزش در امور اقتصادی را آغاز کند. من خودم بارها به مدیران مدارس دخترانه خود پیشنهاد کردم که دوره های آموزشی مهارت های اقتصادی را برای دختر بچه ها برپا کنند. بگذاریم از همان اوایل کودکی دخترانمان یاد بگیرند که ارزش پول داده شده به آنها چقدر است. حتی همان پول توجیبی، باید برای پول ارزش قائل شوند. به طور مثال ببینید در ژاپن در تابستان ها از بچه ها می خواهند میز و صندلی کلاسشان را به سلیقه خود رنگ آمیزی و نقاشی کنند. وقتی بچه ها خودشان زحمت می کشند دیگر مایل نیستند نقاشی خود را خراب کرده و یا میز و صندلی ها را از بین ببرند. ما باید به دخترانمان یاد بدهیم که اگر روزی هم ازدواج کردند و حتی شغلی نداشتند همان پول ناچیز در اختیار خود را صرف امور مهم و نه بی فایده و مصرف کنند. اموری مانند تغذیه، آموزش، بهداشت و سرگرمی خانواده و خودشان.

به نظر من ما باید محدودیت منابع را به عنوان یکی از اصول اولیه زندگی در نظر بگیریم. هرچیزی در این دنیا جز لطف و مهر خداوند محدود است. عمر انسان، قدرت و توان جسمانی، پول، نفت، زمین، هوا و سایر منابع. پس باید یاد بگیریم این منابع محدود را مدیریت کنیم. مهم ترین خصلت یک زن توانمند این است که بداند چگونه این منابع محدود را مدیریت کرده و به تمام فعالیت هایش به نحو مطلوب اختصاص دهد. همه این موارد باید از کودکی به دختران آموزش داده شود. این همان تجربه شخصی من از دوران کودکی ام است. آموزشی که از مادرم گرفتم و توانست در آینده من با ارائه الگوهای اقتصادی مصرف صحیح مشر ثمر باشد. آموزش پایه برنامه ریزی است. مسئله دیگر مهارت های حرفه ای و فنی زنان است. اگر برنامه ریز بودم، سعی می کردم زنان به جای اشتغال در شغل های منشی گری و یا تلفنچی وارد حوزه های تخصصی و مهارتی شوند. مثلا در حوزه؟؟؟ فعالیت کنند. در حال حاضر دنیا به سوی این حوزه در حال حرکت است. زنان ما باید

یاد بگیرند به جای کار کشیدن از جسم خود از مغزشان استفاده کنند. لازم نیست حتما مانند مردان از ابزارهایی مانند پیچ گوشتی استفاده کنند تا شبیه آنها شوند. بلکه از تکنولوژی بهره برداری کنند. زنان می توانند در خانه با یک کامپیوتر از طریق؟؟؟ بر مهارت و دانش خود بیفزایند و کار کنند. به نظر من بسترهای الکترونیکی و ارتباطی این زمینه را فراهم کرده که زنان هم با شرایط مختلف در همه عرصه ها حضور پیدا کنند. به زنان می گویم از تکنولوژی نترسید که ابزار و کلید موفقیت آنهاست. من اگر برنامه ریز بودم تلاش می کردم در این حوزه ها وارد شوم. به هر زنی لپ تاپ می دادم تا با آن کار کند و دانش خود را افزایش دهد. فرصت ما کم است نباید آن را هدر بدهیم و تورهای آموزشی جهانگردی برای آنها راه می انداختم تا خود را باور کنند.

در طول فعالیت کاری خود در یک حوزه نسبتا مردانه با چه چالش ها و موانعی روبرو بودید؟ چقدر کلیشه های جنسیتی در طول کار شما تاثیر گذار بود؟

هیچ وقت به این فکر نکردم که با وجود زن بودن و توانایی جسمی کمتر از همکاران مرد از کارهای سخت پرهیز کنم. همیشه با عشق و علاقه کار کردم. تعهد سازمانی زیادی داشتم و سعی کردم نسبت به مردان همکار خود کمتر کار نکنم. شاید بیشتر مواقعی که دیگر همکاران من در حال استراحت در کنار خانواده شان بودند من کار می کردم. البته بگویم که اصولا ساختار اقتصادی کشور یک ساختار مردانه است. در این شرایط مردان در عرصه مدیریت فقط کافی است توان و مهارت خود را ابراز کنند. اما زنان هم باید توان خود را اظهار کنند و هم به اثبات آن بپردازند. در شرایط مساوی کاری زن باید بیشتر از مرد تلاش کند تا مانند او حقوق بگیرد، پست داشته باشد و... اما از یاد نبردم که مشکلات همیشه هست و اساسا زندگی دشوار است اما برای رسیدن به آسانی یا بیسختی ها را طی کنیم. از طرف دیگر تلاش کردم تا آموزش و مهارت های خود را افزایش بدهم با مطالعه و کار تا موفق شوم. آخرین حرف و یا توصیه شما برای زنان چیست؟

کلید موفقیت همه زنان آموزش، آموزش و آموزش است. وقتی یک زن مهارت و توانایی انجام کار را داشته باشد در شرایط مساوی با مرد اگر چه با سختی ولی می تواند زمینه های پیشرفت خود را فراهم کند. همچنین نباید از یاد ببریم که حق دادنی نیست. گرفتنی است. زنان باید خود به این باور برسند که در پی احقاق حق خود باشند. متشکرم از این که وقت خود را در اختیار من گذاشتید.